

Werkverslag 2017-2018

Inleiding

In het afgelopen seizoen is in september 2017 de federatie 'Rond de Zwake' gevormd en per 1 maart is 'onze' federatie 'De Samenwerking' uitgebreid met de protestantse gemeente Nieuwdorp. In een feestelijke dienst op 25 februari 2018 is de federatieovereenkomst ondertekend.

Vieren

Gezamenlijke diensten federatie

De laatste zondag van de maand was er steeds een gezamenlijke viering van de federatie, bij toerbeurt in een van de kerken. Met ingang van 2019 zullen de gezamenlijke diensten worden uitgebreid met een gezamenlijke dienst ook op de tweede zondag van de maand. De dienst op de tweede zondag wordt dan in 's-Heer Arendskerke gehouden. De diensten op de laatste zondag blijven rouleren over de vier gemeenten. Hieronder een kort overzicht van de gezamenlijke vieringen in het afgelopen seizoen.

Startzondag in september

De gezamenlijke start in september was een dienst van Schrift en Tafel zonder verdere bijzonderheden. De dienst was slecht bezocht. Hierop is in de federatiekerkenraad afgesproken dat er voortaan meer aandacht zal worden gegeven aan de invulling van de startdienst.

Gezamenlijke regiodienst

De dienst had als thema: Als een boom bij de bron. Een ad hoc geformeerde zanggroep onder leiding van Stoffel Gunst werkte mee aan de dienst. De kindernevendienst had een belangrijk aandeel, ook in de aankleding van de kerk.

Jeugddienst in november

Jongeren uit Borsselle en 's-Heer Arendskerke bereiden al een aantal jaren eenmaal per jaar een jeugddienst voor. Een thema wordt vastgesteld, teksten en gebeden worden uitgezocht en onder leiding van twee ervaren Borsselse muzikanten wordt door de jongeren gemusiceerd. Het thema van de jeugddienst 2017 was: *Geloven, zegen of vloek?* Dit naar aanleiding van opmerkingen en

vragen van de jongeren over de rol die geloof kan spelen in een samenleving: opbouwend, maar ook verwoestend, denk aan godsdienstoorlogen en vervolgingen om ras, geaardheid, levensovertuiging.

Dienst 31 december in Borssele

De laatste zondag van december viel in 2017 op 31 december. Een mooie gelegenheid om gezamenlijk het oude jaar uit te luiden. Het was goed om het wankele en kwetsbare moment van de jaarwisseling gezamenlijk te beleven. En de oliebollen bij de koffie waren ook welkom!

Bevestiging en afscheid op 7 januari

De eerste dienst in het nieuwe jaar vierden we zoals afgesproken ook gezamenlijk. Dit jaar was Lewedorp aan de beurt om ons te ontvangen. De afspraak is gemaakt dat we zoveel mogelijk bevestiging en afscheid van ambtsdragers in gezamenlijke vieringen laten plaatsvinden. Zo konden we het jaar 2018 goed beginnen met de bevestiging van een ouderling. In dezelfde dienst hebben we aandacht gegeven aan het afscheid van de voorzitter van de kerkenraad van Lewedorp. Dankbaar stonden we stil bij zijn jarenlange inzet voor de gemeente Lewedorp.

Kinderdienst 4 februari

Op 4 februari was de gezamenlijke kinderdienst. Deze werd dit jaar in Nieuwdorp gehouden. In de kinderdienst ging het over de barmhartige Samaritaan. Naar een idee van een van de kinderen werd het toneelstuk 'De barmhartige zakkenrollers' gespeeld. Dat dit idee van een van de kinderen kwam, was een leermoment voor de voorbereiders van de kinderdienst. Die voorbereiding geschiedde tot nu toe door ouders en leiding van de kindernevendienst. Maar het is nastrevenswaard om de kinderen zelf ook een actieve rol hierin te laten vervullen.

Ondertekening federatieovereenkomst Nieuwdorp 25 februari

In de gezamenlijke dienst op 25 februari is de federatieovereenkomst tussen de protestantse gemeenten Borssele, 's-Heer Arendskerke, Lewedorp en Nieuwdorp ondertekend. Mathilde Meulenstein en ik gingen voor in deze dienst en het koor Jubilate Deo werkte mee. Een mooie start van een nieuwe stap in de ontwikkeling van de gemeenten in de Zak van Zuid-Beveland.

Veertigdagentijd, Palmzondag en Pasen

Ook dit jaar werd door de gemeenten Borssele, 's-Heer Arendskerke en Lewedorp een gezamenlijk veertigdagenboek gemaakt. We hopen dat het de

laatste keer in deze samenstelling is geweest. Nieuwdorp heeft toegezegd in 2019 ook mee te gaan doen. Het thema van het veertigdagenboek was dit jaar 'Onvoorwaardelijke liefde'. Met ieders inbreng is weer een boek vol informatie en creatieve ideeën gemaakt. Ook de diensten van de Paascyclus waren in het boek opgenomen. De Paascyclus werd dit jaar gehouden in Lewedorp. Een cantorij samengesteld uit de cantorijen van beide dorpen o.l.v. Bert Alderliesten en Stoffel Gunst werkte mee aan de vieringen. Fijn en inspirerend om zo in gezamenlijkheid de lofzang gaande te houden! Aan het begin van de goede week was er op 25 maart de gezamenlijke viering van Palmzondag in Borssele. De kinderen van de kindernevendiensten hadden palmpaasstokken versierd en maakten met hun stokken het eerste deel van de dienst mee. Vervolgens gingen ze het dorp door om de Palmpaasstokken te brengen bij mensen die aan huis gebonden zijn.

April gezamenlijke dienst Nieuwdorp

In april was Nieuwdorp gastgemeente voor de federatiedienst. Voorganger was ds. B. van Ginhoven.

Hemelvaartsdag 10 mei

De gezamenlijke viering op Hemelvaartsdag in de regio is inmiddels een jarenlang beproefde goede gewoonte. De viering met de ontmoetingen bij de wandeling voor en het koffie drinken na de dienst heeft enigszins het karakter van een familiereünie. Dit jaar gingen pastor Wiel Hacking en ds. Arie van der Maas voor in de dienst. Het gelegenheidskoor, samengesteld uit zanglustigen uit de regio, stond onder leiding van Kees Boonman.

Mei afscheid kindernevendienst

In de federatiedienst op 27 mei in 's-Heer Arendskerke nam een van de kinderen afscheid van de kindernevendienst. In 's-Heer Arendskerke wordt aan het afscheid van de kindernevendienst aandacht geschonken in de liturgie: een kort moment van goede woorden, een gebed, een lied om stil te staan bij de overgang van kind naar jongere. In iedere gemeente wordt aan dit overgangsmoment op eigen wijze invulling gegeven. Het is goed ook hierin elkaars gewoonten te leren kennen.

Openluchtdienst

Op 17 juni is een gezamenlijke openluchtdienst gehouden bij camping Buitenhof aan de Dekkersweg bij Lewedorp. Voorganger was Theo van Teijlingen. Deze dienst was georganiseerd door federatie 'De Samenwerking' en de parochiekern Lewedorp. Voor Borssele en 's-Heer Arendskerke was het de eerste keer dat ze aan deze openluchtdienst meededen. Borssele had tot nu toe geen

openluchtdienst en 's-Heer Arendskerke organiseerde in het verleden de openluchtdienst met Nisse, 's-Heer Abtskerke en Hoedekenskerke.

Juni gezamenlijk avondmaal in Borssele

In juni vierden we samen avondmaal in Borssele. Het is goed elkaar rondom de tafel van de Heer te ontmoeten. We streven er naar om ieder jaar een keer in iedere gemeente avondmaal te vieren. Soms komt dit in het gedrang omdat een dienst al te vol is met andere elementen (zoals het geval zal zijn bij de komende startdienst en de jeugddienst in november), maar dit mag het streven om regelmatig gezamenlijk het avondmaal te vieren niet beletten.

Juli, met RK

Bij de afspraken die indertijd gemaakt zijn over de gezamenlijke diensten is gesteld dat plaatselijke gewoonten niet hoeven wijken als er een gezamenlijke dienst is. Het is juist goed om kennis te nemen van elkaars doen en laten. Zo hopen we op 15 juli in Lewedorp een federatiedienst te vieren waarbij ook de parochiekern van Lewedorp aanwezig is. Lewedorp is het enige dorp in de federatie waar ook een rooms-katholieke kerk staat. De onderlinge contacten zijn hecht en worden van beide zijden zeer gewaardeerd. Sinds een aantal jaren zijn er in de zomerperiode vier diensten waarin parochie en gemeente over en weer bij elkaar te gast zijn. Dit jaar zullen de federatiegenoten hierin deelnemen. Helemaal onbekend zijn de parochianen van Lewedorp niet voor de federatiegenoten, want er is al een gezamenlijke openluchtdienst.

Functie gezamenlijke diensten: uitwisseling en verbinding, gemeenteopbouw

Gezamenlijke diensten leveren een financiële besparing op, maar dat mag niet de belangrijkste reden zijn om gezamenlijk te vieren. De gezamenlijke diensten hebben naar mijn overtuiging een belangrijke functie als het gaat om gemeenteopbouw: dat wij elkaar leren kennen en waarderen als leden van de gemeente van Christus en samen ons geloof beleven. Dit geldt voor jong en oud: dat we vertrouwd worden met elkaar, het fijn vinden elkaar te zien en de verschillen in onze manieren van doen niet beschouwen als een bedreiging van onze eigen gewoonten, maar als verrijkende mogelijkheden. Als kinderen bijvoorbeeld een middag samen geknutseld hebben aan een palmpasestok, is het leuk elkaar 's zondags in de dienst weer te ontmoeten en is het misschien ook niet zo'n drempel om een keer samen een andere activiteit te ondernemen. Verbondenheid kan groeien door elkaar regelmatig te zien.

Organisatie samenwerking

De gemeenten in de regio zijn op verscheidene manieren met elkaar verbonden. Hieronder een kort overzicht van situatie en ontwikkelingen

De Zak van Zuid-Beveland, twee federaties

Ook in onze buurgemeenten gaan de ontwikkelingen door. In september 2017 is de federatie 'Rond de Zwake' met de gemeenten Driewegen-Ovezande-Ellewoutsdijk, 's-Heer Abtskerke, Nisse, Hoedekenskerke en Oudelande tot stand gekomen. Beide federaties hopen binnenkort een samenwerkingsovereenkomst te tekenen waarin een jaarlijks overleg (eerstvolgend overleg op 6 februari 2019) en onderlinge samenwerking worden vastgelegd. Want we zijn ons ook hier ervan bewust dat de totstandkoming van de twee federaties geen eindpunt is, maar een stap in de ontwikkelingen. We blijven op elkaar betrokken.

Predikanten en kerkelijk werker uit beide federaties hebben regelmatig onderling overleg. Soms wordt dit overleg uitgebreid met de predikant van buurgemeente Heinkenszand.

Vanaf 1 september hebben we een dorpskerkambassadeur in onze kring, zodat we van de nieuwste ontwikkelingen op de hoogte zullen blijven. Ds. Arie van der Maas, momenteel nog predikant van Driewegen-Ellewoutsdijk-Ovezande, wordt per 1 september in onze regio de classispredikant.

Vanuit het overleg van predikanten en kerkelijk werker wordt de laatste jaren een winterwerkbrochure gemaakt. In deze brochure worden de toerustings- en opbouwactiviteiten gebundeld en aan de hele regio aangeboden. Op deze manier is het mogelijk een veelzijdig aanbod te doen. Hiervan wordt ook gebruik gemaakt. En zelfs mensen die geen deel nemen aan de activiteiten, blijken toch trots op het veelzijdige aanbod. En trots zijn op je geloofsgemeenschap is ook wat waard!

Oecumene

Als het om oecumene gaat heeft Lewedorp de meeste mogelijkheden. Daar wordt samengewerkt in kerkdiensten, de diensten in verzorgingshuis 'De Kraayert' en in de identiteitscommissie van de school. Borssele heeft een gezamenlijke dienst met de parochiekern 's-Heerenhoek in de week van gebed voor de eenheid in januari. Er zijn plannen om de protestantse gemeente Nieuwdorp ook bij dit contact te betrekken. 's-Heer Arendskerke kent goede samenwerking rondom de rooms-katholieke vieringen in Poelwijck.

Gereformeerde bond Borssele

In Borssele worden gereformeerde bondsdiensten gehouden. Met de initiatiefgroep, de plaatselijke kerkenraad van Borssele, de kerkenraden van de gereformeerde bondsgemeenten Arnemuiden en Goes, de Levensbron, en de federatiekerkenraad wordt overlegd over organisatie en voortzetting van deze diensten en de mogelijkheden om wellicht in de toekomst te komen tot een zelfstandige gereformeerde bondsgemeenschap te Borssele.

Scholen

In Lewedorp is de protestantse gemeente vertegenwoordigd in de identiteitscommissie van basisschool 'De leeuwerik'. Pastoor en dominee worden regelmatig betrokken bij schoolvieringen rondom de christelijke feestdagen. Eenmaal per jaar bezoekt een groep van de school beide kerken om uitleg te krijgen over inrichting van de kerk en gebruiken.

's-Heer Arendskerke verleent op 4 mei gastvrijheid aan de dodenherdenking die door de school, het verzorgingstehuis Poelwijck en het overlegorgaan (dorpsraad) wordt georganiseerd. Namens de federatie neemt een van de kerkenraadsleden deel aan het overleg dat de geloofsopvoeding in de scholen begeleidt.

In Borssele zijn er geen contacten met de basisscholen. Hoe het in Nieuwdorp is, is mij niet bekend. Daar moeten we eens naar vernemen in de federatiekerkenraad.

Website

Naast het kerkblad is de website van 'De Samenwerking' inmiddels uitgegroeid tot een volwaardig medium van communicatie. Inmiddels wordt er door de federatiekerkenraad gewerkt aan een protocol in het kader van de privacywetgeving.

Federatie

Federatie 'De samenwerking' bestaat sinds januari 2015. Toen hebben de protestantse gemeenten Borssele, 's-Heer Arendskerke en Lewedorp deze federatie gevormd. In 2017 zijn in een stuurgroep de gesprekken met de protestantse gemeente Nieuwdorp over toetreding tot deze federatie gestart en op 25 februari 2018 is de nieuwe federatieovereenkomst met Nieuwdorp getekend. Er is voorwaar voortvarend gewerkt!

Vanaf het begin is gezegd dat het proces van samenwerking niet eindigt bij het tot stand komen van de/een federatie. De ontwikkelingen in de kerk nopen tot steeds verdergaande samenwerking. We streven er naar in onze regio dit proces

zo organisch mogelijk te laten verlopen door in te spelen op de ontwikkelingen, samenwerking te stimuleren en te begeleiden en te werken aan een zo groot mogelijk draagvlak als nieuwe stappen moeten worden gezet. Niet door dwang van boven af, maar door voortschrijdend inzicht aan de basis hebben nieuwe vormen de beste kans.

Fusie pro et contra

Inmiddels tekent zich af dat samenwerken in federatieverband niet voor alle gemeenten binnen de federatie voldoende soelaas biedt om terugloop en krimp het hoofd te bieden. De verwachting was aanvankelijk dat we in eerste instantie zouden stuiten op financiële problemen, maar inmiddels blijkt dat we vooral te maken krijgen met terugloop in menskracht. Borssele en Lewedorp hebben in de afgelopen periode meelevende gemeenteleden (kerkenraadsleden) zien verhuizen uit het dorp. Hierdoor komt de bezetting van de kerkenraden onder (te grote) druk te staan. De kerkenraad van Borssele voldoet nog net aan de eisen van een kleine kerkenraad (een ouderling, een ouderling-kerkrentmeester, een diaken), maar ervaart de druk dat er geen opvolging voor de zittende ambtsdragers te verwachten is. In de kerkenraad van Lewedorp wil een aantal ambtsdragers aftreden nu hun termijn verstreken is, maar als dat gebeurt, dan zal de kerkenraad daar zelfs niet meer aan de minimale bezetting van een kleine kerkenraad kunnen voldoen. Uit solidariteit heeft men besloten voorlopig ambtsdrager te blijven, maar dat kan geen jaren blijven duren zonder uitzicht op structurele veranderingen. Vanuit beide gemeenten wordt aan de federatie gevraagd om een start te maken met na te denken / te overleggen over de mogelijkheden tot fusie. Voor Borssele komt hier nog bij dat een duidelijk toekomstbeleid ook duidelijkheid kan scheppen in de contacten met de gereformeerde bondsgroep op het dorp. Nadere samenwerking van de gemeenten zou bovendien de coördinatie van activiteiten en de onderlinge communicatie eenvoudiger kunnen maken. Momenteel wordt er nogal wat dubbel werk verricht en raken mensen af en toe het spoor bijster in het woud van afspraken.

De gemeente Nieuwdorp is als laatste toegetreden tot de federatie en heeft nog maar net de federatiebesprekingen achter de rug. In de eerste de beste gezamenlijke vergadering werden mogelijke fusiebesprekingen aangekaart. Het is begrijpelijk dat dit nieuwe overleg het nodige aan inlevingsvermogen en flexibiliteit vraagt.

's-Heer Arendskerke heeft tot nu toe geen grote problemen met de bemensing van de kerkenraad en ervaart weinig noodzaak tot nadere samenwerking. Bovendien is er de vrees dat bij fusie werkzaamheden voor andere gemeenten

worden toegevoegd aan het takenpakket van ambtsdragers en andere vrijwilligers.

Toch lijkt het mij wenselijk dat het toekomstbeleid van de federatie door alle vier de deelnemende gemeente wordt bepaald. Dat wil in dit geval zeggen dat alle vier de gemeente deelnemen aan het overleg waarin de mogelijkheden tot fusie worden verkend en besproken, en dat in gezamenlijkheid wordt gezocht naar een vorm van gemeente-zijn waarin door alle betrokkenen de toekomst in vertrouwen tegemoet gezien kan worden en met vreugde gewerkt kan worden.

Onze gemeenten tellen veel oudere leden en het is begrijpelijk dat zij zo lang mogelijk willen vasthouden aan wat is. Maar we moeten ons bewust zijn van onze verantwoordelijkheid voor elkaar als ambtsdragers: dat het werk in de gemeente geen last wordt waaronder mensen gebukt gaan. We moeten ook niet vergeten dat we onze verantwoordelijkheid hebben voor kinderen en jongeren in ons midden. Hun aantal mag klein zijn, maar ze mogen van ons verwachten dat we in een levensvatbare gemeenschap aan hen proberen door te geven wat onze vreugde en inspiratie is in geloof en kerk. Als we dat doel kunnen dienen door samenwerking, moeten we het niet laten.

Leren

Gezamenlijk aanbod kringwerk

Zoals gezegd wordt er in de regio jaarlijks een gezamenlijk aanbod voor kringwerk gedaan.

De gesprekskring die ik samen met pastor Harrie Buijssen heb telde een tiental deelnemers. Aan het einde van het seizoen gaf een van de deelnemers een rondleiding voor belangstellenden in de heilige Maria Magdalenakerk in Goes. We hebben daar een interessante middag doorgebracht.

In het voorjaar had ik twee avonden met jongeren over het avondmaal. Alleen jongeren uit 's-Heer Arendskerke waren aanwezig. Het blijft een lastig punt om jongeren vanuit de dorpen bij elkaar te krijgen. Dat is niet alleen omdat ze elkaar niet goed kennen, maar ook omdat de mobiliteit voor hen een punt is.

Jeugdwerk

Het punt van de mobiliteit van jongeren speelt op alle terreinen van het jeugdwerk. Bij de voorbereiding van de jaarlijkse jeugddienst vanuit Borssele en

's-Heer Arendskerke wordt dit ondervangen doordat uit Borssele ouders meedoen en ikzelf indien nodig met de groep uit 's-Heer Arendskerke kan rijden. Als Nieuwdorp en Lewedorp mee gaan doen, moet daar iemand gevonden worden die met de jongeren wil en kan rijden.

Inmiddels zijn er dit voorjaar verkennende besprekingen geweest over het jeugdwerk met Heinkenszand. Heinkenszand kent uitgebreid clubwerk voor jongeren, maar heeft gebrek aan leiding. Wellicht kunnen we elkaar van dienst zijn.

Dienen

Project diaconie

De diaconieën werken samen. Iedere twee jaar kiezen zij een project waarop zij zich in deze periode richten bij acties en avondmaalscollectes. Daarnaast leveren de plaatselijke diaconieën hulp waar nodig.

Pastoraat

De samenwerking op het gebied van pastoraat blijft beperkt tot de gezamenlijke toerustingsavond in oktober. Pastoraat is ook plaatselijk gebonden. De waarde van inzet van bezoekmedewerkers voor het onderhouden van de onderlinge contacten kan moeilijk overschat worden. Kinderen die zelf niet kerkelijk betrokken zijn, schromen soms om pastorale hulp te vragen voor hun ouders. Mensen die 'ogen en oren' van de gemeente kunnen zijn, zijn dan van groot belang.

Een neveneffect van de vergrijzing van de gemeente is, dat er regelmatig activiteiten van de avond naar de middag schuiven. Ik heb gemerkt dat mede daardoor mijn bezoektijd beperkter wordt. Een andere factor die het bezoekwerk belemmert, is dat het nauwelijks meer mogelijk is om zonder afspraak vooraf even bij mensen binnen te lopen. Ook oudere en zieke mensen hebben vaak een druk programma. Een bezoek valt al snel ongelegen. 'Een uurtje over' resulteert dus bij mij niet meer zo snel in 'even een bezoekje'.

Samenwerking kindernevendienst

De samenwerking van de leiding van de kindernevendiensten loopt steeds beter. Ik hoor over en weer waardering voor elkaars inzet. Er zijn het afgelopen seizoen leuke contacten en gezamenlijke activiteiten rondom de diensten geweest. De groep ouders van jonge kinderen bij elkaar krijgen is lastig, maar plannen worden gecommuniceerd via app en mail en de bereidheid om zich in te

zetten is groot. Steeds weer sta ik ervan te kijken hoe zaken geregeld worden en uiteindelijk goed terecht komen.

Diensten Poelwijck en de Kraayert

Zowel in Poelwijck in 's-Heer Arendskerke als in de Kraayert in Lewedorp ga ik regelmatig voor in kerkdiensten, protestantse en oecumenische. In beide huizen kunnen we rekenen op 20-25 bezoekers. Het zijn waardevolle en door de deelnemers gewaardeerde ontmoetingen rondom de Schriften.

Tenslotte

Het heet mijn werkverslag, maar het is natuurlijk een verslag van hoe we met elkaar in het afgelopen seizoen hebben gewerkt. Een ieder dank voor zijn / haar inbreng.

Marjo Wisse, juni 2018